

AI Act – hvordan gå frem

I 2025 innføres verdens første omfattende lov om kunstig intelligens, EUs «AI Act».

Rapporten gir deg gode tips for å lykkes med arbeidet med AI Act, hvordan du bør gå frem og hva du bør huske på!

Denne loven skal regulere bruken av AI (kunstig intelligens) i hele EU. Det nye regelverket vil få betydning for alle norske bedrifter. Denne loven skal regulere bruken av AI (kunstig intelligens) i hele EU. Det nye regelverket vil få betydning for alle norske bedrifter. I revolusjonerer deler av arbeidslivet. Etter at ChatGPT traff markedet i 2022, har vi sett en tilstrømning av generative AI-tjenester som endrer måten vi jobber på.

Skreddersydd AI internt

Hver bedrift kan nå utvikle egne AI-tjenester basert på sine egne data, systematisert gjennom såkalte Retrieval-Augmented Generation (RAG)-modeller. Resultatet blir skreddersyde GPT-løsninger som kan svare på spørsmål og bistå i virksomhetens arbeidsoppgaver som tilbudsarbeid, automatiserte rapporter til ledelsen eller andre oppgaver basert på datamateriale.

Arbeid som oversettelser, tekstproduksjon, bildegenerering, markedsføring og utvikling av programkode flyttes fra menneske til programvare. Teknologien bak disse generative AI-modellene er basert på tiår med forskning og utvikling av algoritmer som gjør maskiner i stand til å lære fra data.

Stort skadepotensiale

Denne teknologien kan også brukes til å forårsake skade gjennom sosial manipulering, der en AI-tjeneste utgir seg for å være et menneske for å fiske etter verdifull informasjon. Store datamodeller kan også brukes til å selekttere eller diskriminere mennesker basert på rase, kjønn eller andre menneskelige egenskaper. EU har derfor ønsket å innføre reguleringer. De kommer nå!

AI Act ble vedtatt i 2024, innføres i 2025

Bruken av maskinlæring har hittil vært uregulert, bortsett fra hensynet til GDPR i bruk av personopplysninger. Men den 13. mars 2024 ble EUs AI Act vedtatt. Denne loven skal regulere utvikling, distribusjon og bruk av AI i hele EU.

Målet med AI Act er å fremme trygg og ansvarlig bruk av AI ved å innføre regler som beskytter menneskerettigheter, sikkerhet og etiske standarder.

Bård Strøm

bard.strom@azetsconsulting.no

Bård Strøm bistår kunder i offentlig og privat sektor - om du har et spørsmål rundt digitalisering, investering i teknologi eller teknologiske veivalg, ta gjerne kontakt på bard.strom@azetsconsulting.no

Bård har lang erfaring med teknologiledelse, digital forretningsutvikling og -strategi på tvers av bransjer. Som teknolog har Bård deltatt og ledet komplekse utviklingsprosjekter, og som leder på C-level nivå og i styrer utarbeidet strategier og strategiske beslutninger tilknyttet digitalisering og teknolog.

Bård er empatisk, lyttende og flink til å forstå og kommunisere essensen i problemstillinger med formål å skape et felles grunnlag for løsning.

Slik fungerer den nye loven

A) Risiko bestemmer reguleringsgrad

AI-Act klassifiserer AI-systemer i fire risikokategorier, med egne krav per kategori.

1. Forbudt

Uakseptabel risiko: Dekker AI-systemer som truer grunnleggende rettigheter, for eksempel sosial rangering og manipulasjon - disse blir forbudt.

2. Overensstemmelsesvurdering

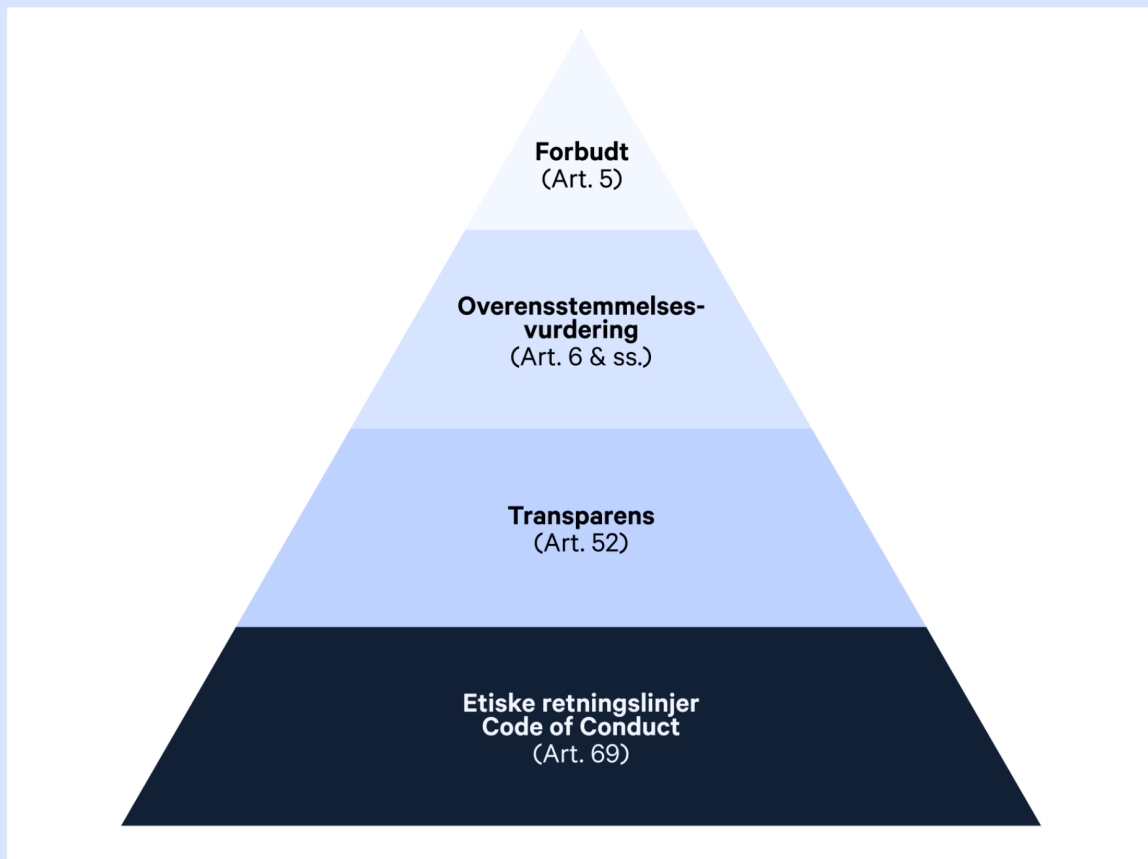
Høy risiko: Omfatter AI brukt i kritiske sektorer som helse, utdanning og rettshåndhevelse, og har strenge sikkerhets- og åpenhetskrav.

3. Transparens

Begrenset risiko: Inkluderer systemer som krever noe åpenhet, som chatboter, hvor brukere må informeres om at de kommuniserer med AI.

4. Etske retningslinjer

Minimal risiko: Gjelder de fleste AI-systemer, som spill eller spamfiltre, og disse er underlagt svært få reguleringer.

Slik fungerer den nye loven

B) Oppmuntring til innovasjon og fri bevegelse

I tillegg til å regulere utviklingen og bruken av AI, ønsker Europakommisjonen at AI Act skal oppmuntre til innovasjon og fri bevegelse av AI-teknologi på tvers av medlemslandene.

Dette gjøres ved å sikre at AI-systemer kan utvikles, plasseres på markedet og brukes uten at land kan innføre egne restriksjoner.

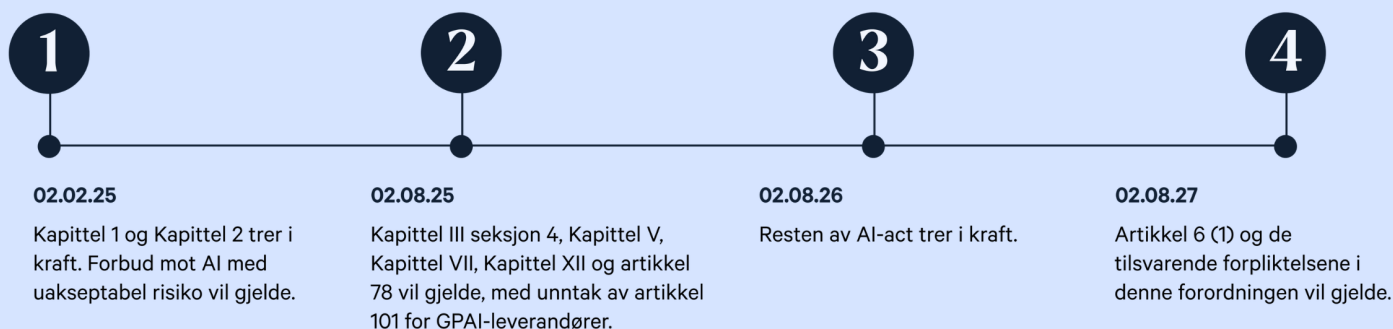
AI Act legger vekt på å fremme innovative løsninger, spesielt for små og mellomstore bedrifter (SMB), gjennom tiltak som «regulatoriske sandkasser». Disse sandkassene gir et trygt miljø hvor innovatører kan teste AI-teknologi under tilsyn før de lanseres i markedet.

Det er flere viktige milepæler du bør være oppmerksom på. For å forstå konsekvensene for virksomheten er det viktig å kjenne til tidslinjen for når de ulike delene av loven blir gjeldende.

Loven innføres fortløpende 2025-2027

Innføringen av AI Act skjer fortløpende frem til og med 2027. Allerede tidlig i 2025 vil de første delene, som omhandler kapittel 1 og 2, tre i kraft.

Dette betyr at norske virksomheter allerede nå bør sette seg inn i AI Act og hvordan innføringen vil kunne påvirke deres bedrift fremover.

Tre råd fra Azets Consulting

Råd 1. Unngå regulatorisk gjeld

Utvikling av nye tjenester basert på AI vil ikke lenger bare handle om å løse tekniske og forretningsmessige utfordringer, det kreves også at disse er tilpasset regulatoriske krav.

Vårt klare råd er å sørge for en god dataarkitektur og -struktur som gjør det enkelt å sikre at dataanvendelsene er i samsvar med de nye reguleringene.

EU strammer altså inn allerede fra 2025. Med innføringen av trekløveret AI Act, Data Act og Data Governance Act, vil kravene til bruk og deling av data endres betydelig.

Uten en god plan, god oversikt og god dokumentasjon, er det lett å havne i en situasjon med «regulatorisk gjeld». Dette er en betegnelse på en situasjon der jobben som må gjøres for å dokumentere etterlevelse av offentlige krav blir omfattende, og stadig øker etter hvert som tiden går uten at dokumentasjonen håndteres. Man havner da bakpå, og manglende oppfyllelse av dokumentasjonskravene bremser nye forretningsmuligheter.

Råd 2. Sikre innovasjonskraft ved å forstå regelverket

Noen kritikere hevder at AI Act kan virke innovasjonsbegrensende.

Bruk av ansiktsgjenkjenning er illustrerende. Automatisk ansiktsgjenkjenning kan bidra til et mer funksjonelt samfunn, som i eldreomsorgen, eller at AI-løsninger kan bidra til et tryggere samfunn ved å bekjempe kriminalitet gjennom analyse av innbyggernes atferd.

Samtidig kan ansiktsgjenkjenning bryte regler om personvern. Den kan være etisk diskutabel, for eksempel hvis myndigheter eller bedrifter bruker teknologien til detaljert overvåking av enkeltmennesker.

Vi mener at et tydelig regelverk også gir muligheter for dem som forstår rammene. AI Act setter klare, objektive krav til hva algoritmer kan og ikke kan gjøre.

Virksomheter som ikke har satt seg inn i mulighetene, står i fare for å begrense sin egen innovasjonstakt og dermed gå glipp av potensiell fremtidig verdi fra AI. Virksomheter som forstår handlingsrommet AI Act gir i innovasjonsprosesser, kan utnytte mulighetene innenfor lovverket til å utvikle lønnsomme og innovative produkter og tjenester.

Råd 3. Unngå store bøter

Bedrifter som bryter AI Act risikerer bøter opp til seks prosent av global omsetning!

Bruddene trenger ikke være bevisste. Manglende oversikt fritar ikke virksomheten fra ansvar. Et uheldig scenario kan være at en virksomhet ikke har oversikt over hvordan algoritmene de bruker er utviklet, og dermed bryter AI Act uten å være klar over det.

Vårt råd er å hensynta det nye regelverket på et tidlig tidspunkt. Vi vet hva som kommer til å bli innført og vi vet at det blir krav om dokumentasjon. Da er det like greit å få på plass rutiner og systemer allerede nå.

Lag en strategi for ansvarlig AI

Å lage og beskrive en slik plan handler om å dokumentere «ansvarlig AI». Ansvarlig AI følger verdikjeden for utvikling av AI løsninger, fra data til ferdig produkt.

Planen består av flere punkter som sammen gir en helhetlig tilnærming til bruken av kunstig intelligens og maskinlæring:

- Forståelse av regelverket
- Etske vurderinger
- God data- og arkitekturpraksis
- Etablering av solide utviklingsprosesser

Ved å integrere prinsippene for ansvarlig AI i virksomhetens strategi og drift, vil virksomheten din oppfylle lovens krav, fremme etisk bruk av teknologi og bygge tillit hos kunder og samarbeidspartnere.

TRYGG OG LØNNSOM GJENNOMFØRING

AI Act markerer begynnelsen på en ny æra for AI i Europa, der ansvarlighet og etikk står i sentrum.

For norske virksomheter betyr dette at det er viktigere enn noensinne å starte arbeidet med å forstå og tilpasse seg de kommende reguleringene: Unngå potensielle økonomiske sanksjoner, overvinne innovasjonsbarrierer og bygge et solid grunnlag for fremtidig vekst og suksess i en verden der AI spiller en stadig viktigere rolle.

Ved å fokusere på ansvarlig AI nå, kan du sikre at din virksomhet ikke bare er compliant med AI Act, men også er posisjonert for å utnytte de fulle fordelene av AI-teknologi på en bærekraftig og etisk måte.

Azets Consultings rammeverk for ansvarlig AI kan bidra med å få dette på plass.

Våre konsulenter har kunnskap og erfaring som kan overføres. Kontakt oss gjerne for en uforpliktende prat om hvordan vi kan bistå din organisasjon med å sikre ansvarlig AI, og dermed bidra til å hente gevinster fra AI-revolusjonen som nettopp har startet.

